



# MEDLEMSRAPPORTERING FOR Norsk Folkehjelp

For 2015



---

*”En av IEHs styrker er  
flerpartssamarbeidet.”*

## Til lesere av rapporten

En av IEHs styrker er flerpartssamarbeidet. Her spiller medlemsorganisasjonene en viktig rolle ved å bidra med spisskompetanse og ressurser, ved å være pådrivere i rettighetsarbeid og politisk påvirkning, og ved å bidra til å styrke oppslutningen om etisk handel. I tillegg er organisasjonene forpliktet til å stille etiske krav i egne innkjøp.

Organisasjonene i IEH er ulike og har dermed også ulikt fokus. For eksempel er arbeidstakerorganisasjoners viktigste mål å styrke fagforeninger og arbeidstakeres rettigheter, og i IEH kan de dele sin kompetanse om dette viktige temaet med andre medlemmer. Frivillige organisasjoner har verdifull kunnskap om lokale forhold i produsentland, de har lokale samarbeidspartnere, og de kan gjennomføre kampanjer for å skape bred oppmerksomhet. Arbeidsgiver- og interesseorganisasjoner kan ta tak i problemstillinger medlemmene har felles og slik initiere prosjekter på vegne av mange IEH-bedrifter.

Denne rapporteringsmalen er laget slik at den skal kunne brukes av alle organisasjoner som er medlemmer i IEH. Den enkelte organisasjons rolle og fokus vil bestemme hvor detaljert de enkelte spørsmål kan besvares.



Per Bondevik  
Daglig leder IEH

---

## Forord fra: Birgitte Brekke, stabssjef i Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp har vært medlem av Initiativ for Etisk Handel (IEH) siden 2002. Vi er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon og tufter arbeidet vårt på fagbevegelsens grunnverdier: samhold, solidaritet og menneskeverd. Vår innsats foregår på to kjerneområder: rettferdig fordeling av makt og ressurser, og vern om liv og helse. Med dette som utgangspunkt kjenner vi sterk forpliktelse til å oppfylle kravene til etisk handel, med særlig vekt på arbeidstakerrettigheter og respekt for menneskerettighetene.

Norsk Folkehjelp har i flere år hatt interne etiske standarder for våre innkjøp, investeringer og innsamling av midler. De ble sist revidert i 2014 og gjelder for hele organisasjonen vår, leverandører, de som forvalter våre investeringer, de vi tar i mot gaver fra og forretningspartnere. Standardene omfatter arbeids- og miljøkrav, samt andre krav som er i samsvar med bestemmelser i internasjonale konvensjoner og instrumenter, som for eksempel FN og ILO sine kjernekonvensjoner.

Norsk Folkehjelp jobber også fortsatt aktivt gjennom ulike kampanjer, fora og i direkte dialog med en rekke selskap og investorer, for å kreve at næringslivet tar ansvar når det gjelder å sørge for en økt respekt for arbeidstakerrettigheter og menneskerettigheter. Vi har også som mål å bidra til økt forståelse og oppslutning om etisk handel gjennom å skape en bevissthet om retningslinjer og rammeverk som er nedfelt av bl.a. FN, ILO og OECD. I tillegg til å legge vekt på dette arbeidet internt i egen organisasjon, og gjennom å stille tydelige krav til leverandørene våre, deltar vi også i ulike fora og nettverk både i Norge og globalt, som for eksempel regjeringens konsultasjonsorgan i saker knyttet til næringslivets samfunnsansvar, KOMPAKT, her i Norge.

For Norsk Folkehjelp dreier etisk handel seg enkelt sagt om å sette menneskeverdet høyest, og ikke la det komme i skyggen av maksimal profitt. Deltakelse i arbeidslivet under gode forutsigbare forhold gir mennesker både mulighet til å forsørge seg selv og trygghet til å kunne delta i og forme samfunnet de bor i. Det er et slikt arbeidsliv vi ønsker å bidra til gjennom vårt arbeid med etisk handel og næringslivets respekt for menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.

---

## Om organisasjonen

### Organisasjonsnavn:

Norsk Folkehjelp

### Type organisasjon:

Humanitær solidaritetsorganisasjon

### Beskrivelse av organisasjonen:

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær minerydding, sanitet og redningstjeneste, integrerings- og asylspørsmål og drifter flyktningmottak. Norsk Folkehjelp har rundt 13000 medlemmer i Norge, og vi arbeider med ulike prosjekter i 39 land over hele verden under parolen "Solidaritet i praksis".

### Organisasjonens størrelse:

Antall ansatte:

2 300

Omsetning (NOK):

993 000 000

### Land som omfattes av prioriterte programmer/prosjekter:

Norsk Folkehjelp (NF) har utviklingsprogram i 24 land. I et flertall av disse støtter vi partnerorganisasjoner i deres arbeid knyttet til landrettigheter generelt og rettigheter i forbindelse med investeringer i land og naturressurser. Det legges spesiell vekt på rett og mulighet til organisering og politisk deltakelse, og NF tar i den forbindelse opp brudd på menneskerettigheter. I våre andre landprogram jobber vi aktivt for å kartlegge våre leverandører av produkter knyttet til gjennomføring av våre prosjekter for rydding av miner og klasebomber. Videre tar NF opp ansvarlige investeringer og aktivt eierskap i politiske forslag i Norge. NF har en egen retningslinje for antikorrupsjon til bruk i programmene og mot partnere vi samarbeider med. Videre vurderes leverandører i alle typer landprogram for risiko mot brudd på konvensjoner og retningslinjer i forbindelse med innkjøp utfra våre etiske retningslinjer som er basert på IEH sine prinsipper.

### Kontaktinformasjon for rapporten:

Kontaktperson: Birgitte Brekke

Tittel: Stabssjef

Epost: birgitteb@npaid.org

Telefon: 2203 7700

### Innmeldingsår i IEH:

2002

## Forankring i organisasjonen

Beskriv hvordan etisk handel er forankret i organisasjonen:

---

---

Navn og stilling på øverste leder med etisk handel som en del av sitt hovedansvar:

Birgitte Brekke, stabssjef

Strategier og langtidsplaner som omhandler etisk handel:

- Norsk Folkehjelps etiske standarder for innkjøp, investering og innsamling av midler
- Internasjonal strategi 2015-2019 (rettighetsbasert fokus)

Annet

I 2014 videreutviklet vi de etiske standardene våre for innkjøp, investeringer og innsamling av midler for å gjøre dem enda tydeligere». Implementeringen av disse retningslinjene fortsatte i 2014, og vil tas enda videre i 2015, med introduksjon og oppfølging av landprogram og ansatte i hele NF. Det settes fokus på bestemte områder hvor vi ser det er naturlig med fokus i vårt globale innkjøpsarbeid. Forvaltning av frie midler og markedsarbeidet er også underlagt samme retningslinjer, med klare instruksjoner og begrensninger. Introduksjonsprogram for nyansatte inkluderer de nye etiske retningslinjene fra 2014 for hovedkontorets ansatte. Etiske standarder er styregodkjente av Norsk Folkehjelp sitt styre, og styret mottar årlig rapport som referatsak.

Beskriv hva organisasjonen gjør for å kommunisere internt fokuset og innsatsen som følger av medlemskapet i IEH:

Etiske standarder er alltid tema ved interne logistikkseminar og i individuell opplæring av ansatte som arbeider med anskaffelser. Videre jobber NF med rettighetsbaserte prosjekter hvor våre ansatte er med i arbeidet direkte, eller gir råd til partnere vi arbeider sammen med på områder som landrettigheter, rett til organisering, miljø, korrupsjon og mer. Hovedfokus er å sikre innkjøp, investeringer og innsamling av midler slik at vi unngår etisk uforsvarlige forhold i vår leverandørkjede eller andre samarbeidspartnere.

## Prioriterte aktiviteter/mål i rapporteringsåret

Aktiviteter:	Status/framdrift
Planlagt oppdatering av logistikkledere fra landprogram i et felles logistikkseminar juni 2015	Gjennomført med bistand fra IEH
Utarbeidelse av informasjonsmatriell om våre etiske retningslinjer til alle ansatte	Gjennomført
Oppdatering av interne arbeidsprosesser med fokus og retningslinjer tilknyttet våre etiske retningslinjer	Revidert inn i logistikkretninglinjer og kvalitetssystem for økt fokus
Tilby kurs til ansatte via IEH hvor aktuelt, og sørge for kontinuerlig oppdateringer rundt hendelser eller tilbud som er aktuelle i daglig virke	Referanse til kurs legges ut på intranett, og NF har deltatt i ulike møter knyttet til organisasjoner under IEH

## Prioriterte aktiviteter/mål for kommende rapporteringsår

---

---

#### Aktiviteter:

Vurdere implementering av nytt risiko verktøy ved frigivelse fra IEH

Fortsette klargjøring rundt etiske standarder både internt og i kommunikasjon med leverandører

Bidra med våre innspill til IEH, og delta aktivt i samfunnsdebatten og i prosjekter på temaer som er knyttet til menneskerettigheter, landrettigheter og folkeretten

“Etisk handel dreier seg om å sette menneskeverdet og miljøet foran profitt”



# 1. Styrking av rettigheter og oppslutning om etisk handel





## Styrking av arbeidstakeres rettigheter, menneskerettigheter, miljø og antikorrupsjon

Har organisasjonen i rapporteringsåret jobbet for å styrke arbeidstakeres rettigheter, menneskerettigheter, miljøhensyn eller antikorrupsjon utenfor Norge?

Hvis ja, beskriv kortfattet de viktigste prosjekter/programmer/tiltak:

Prosjekt/program/tiltak	Beskrivelse	Etiske krav som omfattes
Lansering av rapport, "Farlige forbindelser 2, norske bånd til den israelske okkupasjonen".	Rapporten inneholder oppdatert informasjon om norske investeringer og handel med selskap som bidrar til folkeretts- og menneskerettsbrudd i de okkuperte palestinske områdene. I rapporten fra Norsk Folkehjelp og Fagforbundet oppfordres norsk næringsliv og myndigheter til å sikre respekt for menneskerettigheter og folkeretten i investeringer, leverandørkjeder og andre forretningsforbindelser.	<input checked="" type="checkbox"/> Diskriminering <input checked="" type="checkbox"/> Brutal behandling <input checked="" type="checkbox"/> Marginaliserte befolkningsgrupp.
Dialog med fondsforvaltere om selskap i deres investeringsporteføljer som er ansvarlige for grove normbrudd.	Dialogen om investeringer i selskap som bidrar til normbrudd i Palestina fortsatte i 2015. Det viktigste resultatet av dette arbeidet var da KLP i juni utelukket Heidelberg Cement og Cemex fra sine investeringsporteføljer på grunn av selskapenes utvinning av ikke-fornybare naturressurser fra okkupert palestinsk område.	<input checked="" type="checkbox"/> Diskriminering <input checked="" type="checkbox"/> Brutal behandling <input checked="" type="checkbox"/> Marginaliserte befolkningsgrupp.
Styrke fagbevegelsens rolle i CERMAQ i Chile	Oppfølging av studie i 2014 om fagbevegelsen i lakseoppdrettindustrien i Chile (jfr Norsk Folkehjelps medlemsrapport 2014): Kontakt med CUT-Chile under besøk i januar 2015 om hvilke muligheter ny arbeidslovgiving presentert i Kongressen kunne bidra til fagorganisering og om kontakter for samarbeid med fagbevegelsen i Norge. Møte om det samme med Fellesforbundets tillitsvalgte i CERMAQ i Norge. Konkret samarbeid er ikke etablert.	<input checked="" type="checkbox"/> Fagorg. og kollektive forhandling. <input checked="" type="checkbox"/> Helse, miljø og sikkerhet <input checked="" type="checkbox"/> Marginaliserte befolkningsgrupp.

Prosjekt/program/tiltak	Beskrivelse	Etiske krav som omfattes
SPU's utøvelse av aktivt eierskap i saken "Chevron - Ecuador"	<p>Siden 2011 har Norsk Folkehjelp og IndustriEnergi forsøkt å få SPU til å utøve aktivt eierskap for å presse Chevron til å rydde opp oljesølet som ligger etter Texaco i Ecuador og komme de 30.000 saksøkerne (og rammede) i møte.</p> <p>I februar og i september 2015 hadde IndustriEnergi og Norsk Folkehjelp møte i Etikkrådet om saken. I Quito hadde Norsk Folkehjelp flere møter i løpet av året med ledere og talspersoner for de rammede. I desember samme år ledsaget vi Humberto lederen for UDAPT (foreningen for de rammede) i møte med Etikkrådet.</p> <p>Etikkrådet vurderer saken å være tvilsom mht skyld og at saken står svakt sett fra etikkrådets mandat.</p>	<input checked="" type="checkbox"/> Helse, miljø og sikkerhet <input checked="" type="checkbox"/> Marginaliserte befolkningsgrupp. <input checked="" type="checkbox"/> Miljø
NBIM - oljefondets - forventningsdokument på menneskerettigheter	<p>Oljefondet har i mange år blitt kritisert for å ha investert i selskaper som bryter menneskerettighetene.</p> <p>Da stortingsmeldingen om Oljefondet ble behandlet våren 2015 fikk partiene tydelig beskjed om hva som måtte til, blant annet av Forum for Utvikling og Miljø, SAIH, Regnskogfondet og Norsk Folkehjelp. Organisasjonene fikk gjennomslag hos samtlige partier og behovet for tydelige retningslinjer for menneskerettigheter i fondets videre arbeid ble understreket. I løpet av høsten 2015 ble de samme organisasjonene tatt med på råd under utviklingen av NBIMs forventningsdokument. Vi fikk ikke gjennomslag for alle forslag, men menneskerettighetsdokumentet, publisert i februar 2016, er et skritt i riktig retning fram mot bindende retningslinjer for investorer og selskaper.</p>	<input checked="" type="checkbox"/> Tvangsarbeid <input checked="" type="checkbox"/> Fagorg. og kollektive forhandling. <input checked="" type="checkbox"/> Barnearbeid <input checked="" type="checkbox"/> Diskriminering <input checked="" type="checkbox"/> Brutal behandling <input checked="" type="checkbox"/> Helse, miljø og sikkerhet <input checked="" type="checkbox"/> Lønn <input checked="" type="checkbox"/> Arbeidstid <input checked="" type="checkbox"/> Regulære ansettelser <input checked="" type="checkbox"/> Marginaliserte befolkningsgrupp. <input type="checkbox"/> Miljø <input checked="" type="checkbox"/> Korrupsjon

---

## Styrke oppslutningen om etisk handel

Har organisasjonen i rapporteringsåret gjort tiltak for å styrke oppslutningen om etisk handel:

Hvis ja, beskriv kortfattet de viktigste tiltakene:

Tiltak	Beskrivelse
Lansering av rapport, "Farlige forbindelser 2, norske bånd til den israelske okkupasjonen".	Rapporten inneholder informasjon om selskap som eksporterer sine varer til Norge, som bidrar til alvorlige normbrudd i de okkuperte palestinske områdene. I rapporten oppfordres norske forbrukere å ikke handle med disse selskapene. Rapporten oppfordrer også offentlige myndigheter om å ivareta respekt for menneskerettighetene i offentlige innkjøp.
Kampanjevirkosomhet med mål om å øke bevisstheten om selskaps normbrudd på okkupert område.	Norsk Folkehjelp har i samarbeid med 22 andre organisasjoner hatt kampanjevirkosomhet rettet mot SodaStreams produksjonsvirkosomhet på okkupert palestinsk land. Denne kampanjen ble også omtalt i fjorårets rapport til IEH. Kampanjen fortsatte til desember 2015, da SodaStream endelig flyttet sin produksjonsvirkosomhet ut av de okkuperte områdene. Dette betydde en full seier for kampanjen og den er derfor nå avsluttet.
Kompetansebygging av partnere og egne ressurser	Gjennomført kurs i anti-korrupsjon for flere partnere i ulike land samt for egne ansatte. I tillegg hatt felles introduksjon til IEH og etiske forhold ved felles finans- og logistikksamling for uteansatte i Oslo.

## Deling av kompetanse og erfaringer

Har organisasjonen i rapporteringsåret delt kunnskap om eller erfaringer med etisk handel med bedrifter eller andre organisasjoner?

Ja

Hvis ja, gi en nærmere beskrivelse

Etisk standard er innlemmet i alle våre anbudsutlysninger og vi ber leverandører ofte bekrefte at dette er ivaretatt med egne systemer. Dette gjelder også felles tilbud på biler som vi gjorde med andre organisasjoner.

## 2. Oppfølging av leverandører og samarbeidspartnere



---

## Forankring av etiske krav hos leverandører og samarbeidspartnere

Oppgi en nettsadresse til organisasjonens retningslinjer for etisk handel, eller legg dem ved:

<https://www.folkehjelp.no/Om-oss/Etikk>

Beskriv hvordan kravene i retningslinjene blir formidlet til organisasjonens leverandører og samarbeidspartnere:

Vi legger alltid inn etiske standarder i større anbud hvor det er rimelig å forvente at leverandører har forståelse og oversikt over eget arbeid og underleverandører. Andre forhold som korrupsjon og miljø er naturlig del av samarbeidsforhold med partnere. I tillegg har vi under utprøving endel solcelle-løsninger som vi selv mener kan bidra til renere forhold i egne prosjekter ved bl.a. å minske drift av generatorer.

## Screening av nye leverandører og samarbeidspartnere

Beskriv hvordan organisasjonen innlemmer hensynet til etisk handel når nye leverandører og samarbeidspartnere velges:

Alle nye leverandører har krav til å fylle i NF leverandørskjema, hvor referanse til våre etiske retningslinjer og vår tilgang til å foreta uanmeldt revisjon eller la eksterne interessenter foreta dette på våre vegne er beskrevet. Markedsavdelingen har innført kontroll med alle donasjoner eller samarbeidsavtaler over kr. 10.000, og fondsmegler er gjort kjent med krav til forvaltning av NFs frie midler. Alle skjemaer har i et utvalg blitt standardisert og bearbeidet i 2014.

## Oversikt over eksisterende leverandørkjede

Beskriv hva organisasjonen har gjort for å kartlegge risiko for brudd på retningslinjene for etisk handel til de viktigste varer og tjenester som kjøpes inn?

En stor mengde av våre innkjøp gjøres lokalt og er små i omfang. Med veldig ulike leverandører for dette legges det vekt på å sikre følgende prioriterte leveranseområder:

- Tekstil-, beskyttelses- og arbeidsuniform artikler,
- Profileringsartikler,
- Vakt-, rengjørings- og vedlikeholdstjenester,
- Trykk- og distribusjonstjenester,
- Lokale konstruksjons- og byggetjenester,
- Hotell- og konferanseleveranser
- Lokalt vurderte risikoleverandører i enheter utfra etiske standarder.

Innen disse områder skal det sjekkes for arbeidsforhold, tariff lønn/avtaler og andre forhold i leveransekjeden via leverandørskjema og opplysning om hvilke etiske standarder de følger i forespørsler mv. som et minimum.

Hvis kartlagt, beskriv de viktigste utfordringene som er identifisert. Beskriv spesielt:

Hvilke produsentland som anses å være knyttet til høyest risiko:

Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam, Thailand, Sør-Sudan, Kenya, Sør-Afrika og India

---

Hvilke etiske krav som er mest utsatt for brudd:

HMS, lønn/arbeidstid, barnarbeid , organisering- og forhandlingsrett, korrupsjon og inhumane arbeidsforhold.

I tillegg gjør vårt prosjektarbeide at vi har fokus på norske investeringer og handelsrelasjoner i utlandet med tanke på bl.a. land- og ressursrettigheter.

## Tiltak for å redusere risiko og oppnå forbedringer

Beskriv hvilke tiltak organisasjonen har gjennomført for å redusere risikoen for brudd på retningslinjene for etisk handel og bidra til forbedringer:

Følgende har hatt fokus i arbeidsåret:

- Intern kompetansebygging av nyansatte/ansatte involvert i innkjøp
- Innlemmelse av etiske standarder i større kontrakter og avtaler
- Bevisstgjøring av ansatte og leverandører involvert i investerings- og markedsarbeidet





Kontakt:

Norsk Folkehjelp

Birgitte Brekke

[birgitteb@npaid.org](mailto:birgitteb@npaid.org)

2203 7700